

Debatt

Eva Karlsson, ordförande för JÄMFO (delegationen för jämställdhetsforskning), tog i nr 4/86 upp KVT:s jämställdhetsnummer (3/86) till kritisk granskning. Maud Landby Eduards och Anita Dahlberg, som båda medverkade i jämställdhetsnumret bemöter här Eva Karlssons kritik.

Viktiga frågan: välfärdens fördelning mellan könen

Efter en första genomläsning av Eva Karlssons artikel i *KVT* nr 4 1986 beslöt jag mig för att inte gå i svaromål. Det förefaller naturligt att Eva Karlsson, som jämställdhetsforskningsansvarig (s), och jag, som kvinnoforskare med uppgift att skärskåda svensk jämställdhetspolitik, kan ha olika uppfattningar. Det är just denna motsättning som är utgångspunkten för *KVT*s nummer om jämställdhet. Vid förnyad läsning insåg jag emellertid att jag borde försöka rätta till de grövsta missuppfattningarna och feltolkningarna.

För det första vill jag betona att jag är fullt medveten om att kvinnor i Sverige har fått det bättre – och det gäller såväl i ett historiskt som ett internationellt perspektiv. Där är vi överens, Eva Karlsson och jag. Men den viktiga frågan som jag formulerar i min artikel gäller välfärdens fördelning mellan könen: I vilken mån har kvinnor resp män gynnats av jämställdhetspolitiken (s 4)? Om männen fått det bättre än kvinnorna, relativt sett, finns det inte så stor anledning att lovsjunga jämställdhetspolitiken. Och som jag skriver i min artikel är det ett problem att kvinnorna mycket väl kan få det bättre alltmedan patriarkatet förstärks (s 6).

För det andra driver jag inga teser i min artikel. Mitt syfte var att presentera alternativa teorier om staten. De tre slutsatser Eva Karlsson pådyvlar mig känner jag inte igen. Jag skriver förvisso att den offentliga politikens utformning av jämställdheten knap-

past ger stöd för tanken att välfärdsstaten skulle vara en neutralt medlande kraft mellan könen. Men jag hävdar definitivt inte att om staten intervenerade till kvinnornas förmån skulle det vara fel. Jag konstaterar endast, efter en genomgång av diverse välfärdsreformer, att en politik som syftar till en uttalad omfördelning av värden från män till kvinnor inte existerar (s 11). Kvinnor betraktas inte som ett rättmätigt kollektiv i politiken.

Dessa funderingar leder över i min tredje och sista kommentar till Eva Karlssons inlägg. Huvudtanken i min artikel är att de produktiva intressena är överordnade de reproductiva i välfärdspolitiken, dvs att motsättningen arbete-kapital är viktigare än motsättningen mellan könen. Hela min diskussion om fördelningsprinciper går ut på att lyfta ut könsdimensionen ur klassperspektivet. Den välfärdsstat som endast förmår hantera frågor som faller inom vänsterhögerdimensionen utsätts därmed för kritik. Denna statssyn förtigs av någon outgrundlig anledning i Eva Karlssons sammanfattning av mina slutsatser. En sådan selektiv debatteknik är, hovsamt uttryckt, av begränsat värde för kvinnoforskningen.

Maud Landby Eduards

Ovederhäftig debatteknik

Sällan, alldeles för sällan har vi kvinnoforskare en seriös kritisk debatt oss emellan. Oftast instämmer vi förstärkande och t o m översvallande berömmande. Är vi oense formulerar vi oss sällan i skrift.

Båda beteendena är förståeliga och enligt min mening "sunda" reaktioner på den gängse akademiska prägligen. Många kvinnoforskare kan berätta om vantrivseln t ex under seminarier, där yttranderätt och kritikintensitet utövas enligt en ancennitets- och statusskala. Viftanden och lyssnanden uppåt och snärtande markeringar neråt definierar vi med rätt eller orätt som patriarkala deformationer, som minsann inte bara förekommer inom den akademiska världen.

Jag visste att Eva Karlsson hade invändningar mot de tre temaartiklarna i *KVT*:s

jämställdhetsnummer, 3/1986. Med förväntan avvaktade jag vad jag hoppades skulle vara en feministisk kritik av dem. Tyvärr blev jag besviken och så går jag också in i en traditionellt akademisk försvarsposition.

Min besvikelse gäller inte bara den extrema von-oben-attityden – låt vara att Eva beklagar att hennes synpunkter inte är "särskilt statsmannalika". Med någon generell mening viftar Eva bort seriösa försök att analysera bl a tillämpningen av det aktiva jämställdhetsarbetet. Besvikelsen grundar sig också på de många motstridande påståendena och värderingarna av artiklarna.

Å ena sidan superlativernas mångfald: intellektuellt "välbehag", "njutning", "vidgar gränserna för det egna medvetandet", "skapar aha-upplevelser", "överensstämmer mellan form och innehåll" m m. Å den andra sidan påstår hon att författare avstår från analys och inte strukturerar "spännande". Ett annat exempel: En av oss sägs binda samman "spännande trådar", "klart och logiskt", samtidigt som hon inte "tillräckligt" prövar sin beviskedja, "något förvirrar begreppen" och är dubbeltydig och ambivalent.

En huvudpunkt i Evas kritik är att det är något som fattas. Egentligen skulle artiklarna ha gällt något annat för att inte vålla "irritation". Här flödar förslagen. Jag räknar till 14 (!) andra infallsvinklar som vi borde haft istället. Tar jag med alla de delfrågor och uppslag som nämns blir det 34 förslag. Jag känner bara alltför väl igen metoden. Oavsett om jag ägnat min forskning åt ärenden om könsdiskriminering, organi-

seringen av det aktiva jämställdhetsarbetet eller kvinnorepresentationen anser de som befarar att inte få bekräftelse genom undersökningarna att det viktigaste och mer "spännande" finns någon annanstans. Lek inte på det där viset! Lek på en annan gård, eller gå på vägen där borta – i stället!

Direkt felaktigt blir det när Eva påstår att ingen av artiklarna tar upp "tids- och cyklicitetsfenomenen". I min studie pekar jag bl a på modeller för det aktiva jämställdhetsarbetet som varit stabila sedan 10–15 år, ibland t o m ännu längre, och kontinuiteten sedan decennier i organiserade kvinno-krav. Det är inte heller riktigt när Eva påstår att våra artiklar inte ger bidrag till ett alternativt jämställdhetsbygge – för att nu använda hennes egen metafor. När jämställdhetsorganisationer studeras utifrån de program som gäller för deras verksamhet, vilka sanktionsmöjligheter aktörerna har, deras legitimitet och medel för ogillande (dvs den rättssociologiska modell jag använt), då ger den analysen också vinkar om var några av draghålen i bygget finns.

Nu är väl knappast konkreta alternativ och restaureringsförslag en huvuduppgift för forskning om maktfenomen – och därmed inte heller för kvinnoforskning om jämställdhetspolitiken. Sätten att balansera de allmänpolitiska och könspolitiska motsättningarna tillhör – och bör enligt min mening tillhöra – den praktiska politikens arena. Kanske är det därför inte så väsentligt i vårt meningsutbyte *vad* som har sagt och behandlats utan *varför* och *i vilket syfte*.

Anita Dahlberg